

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЧЕТИРИДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
КОМИСИЯ ПО БЮДЖЕТ И ФИНАНСИ

ДОКЛАД

Относно: законопроект за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2020 г., № 902-01-55, внесен от Министерски съвет на 31.10.2019 г.

На заседание, проведено на 7 ноември 2019 г., Комисията по бюджет и финанси обсъди законопроекта за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2020 г.

На заседанието присъстваха: Владислав Горанов – министър на финансите; Зорница Русинова – заместник-министър на труда и социалната политика; Ивайло Иванов - управител на Националния осигурителен институт; представители на синдикатите и работодателските организации.

Законопроектът беше представен от управителя на Националния осигурителен институт г-н Ивайло Иванов. Той изтъкна, че законопроектът за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2020 г. се основава на тригодишната бюджетна прогноза на правителството за 2020 – 2022 г. и в него са заложили следните политики:

1. По приходите:

- Запазва се размерът на осигурителната вноска за фонд „Пенсии” и фонд „Пенсии за лицата по чл. 69” на ДОО на нивото от 2019 г. Запазват се и размерите на осигурителните вноски за другите фондове на ДОО, а също и съотношенията между осигурителите и осигурените лица.

- За 2020 г. не са договорени минимални осигурителни доходи (МОД). Без налагане на административно увеличение на МОД при планирано увеличение на минималната работна заплата с 8,9 на сто средното увеличение на МОД през 2020 г. е около 5,4 на сто.

- Увеличава се минималният осигурителен доход за самоосигуряващите се лица от 560 лв. на 610 лв.

- Увеличава се минималният осигурителен доход за регистрираните земеделски стопани и тютюнопроизводители от 400 лв. на 610 лв.

- Запазва се максималният осигурителен доход за всички осигурени лица на 3000 лв.

- За 2020 г. не се внасят вноски за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите”.

- Определят се за приход в бюджета на Националния осигурителен институт (НОИ) 81 000 лв. от приходите на фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите” – за дейностите по чл. 13 от Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя (ЗГВРСНР).

Общата сума на приходите и трансферите за 2020 г. от консолидирания бюджет за държавното обществено осигуряване се предлага в размер на 12 455,7 млн. лв. или с 696, 0 млн. лв. повече в сравнение с 2019 г.

В рамките на общата сума с най-голям относителен дял са приходите от осигурителните вноски, които са предвидени в размер на 8 054,7 млн. лв.

Планирани са неданъчни приходи в размер на 89,5 млн. лв., които са повече с 33,5 млн. лв. от 2019 г. и трансфери от централния бюджет за бюджета на ДОО за изплащане на пенсии и добавки, които са за сметка на държавния бюджет в размер на 178,3 млн. лв., или по-малко с 119,3 млн. лв. от размера им за 2019 г. Предвиден е допълнителен трансфер от държавния бюджет за покриване недостига от средства в бюджета на държавното обществено осигуряване за 2020 г. в размер на 4 134,3 млн. лв. или с повече с 200, 2 млн. лв.

2. По разходите:

- Повишават се изискуемите възраст и осигурителен стаж при пенсиониране за работещите при условията на трета категория труд и минималната възраст за пенсиониране на лицата по чл. 69, чл. 69а и чл. 69б от Кодекса за социално осигуряване (КСО).

- Процентът за всяка година осигурителен стаж в пенсионната формула се запазва на достигнатото през 2019 г. ниво от 1,2 на сто.

- От 1 юли 2020 г. пенсиите, отпуснати до 31 декември 2019 г. включително, се увеличават с 6,7 на сто, определен по чл. 100 от КСО.

- Минималният размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст и социалната пенсия за старост, както и свързаните с тях пенсии и добавки се увеличават от 1 юли с 6,7 на сто.

- Максималният размер на получаваните една или повече пенсии се запазва на 1200 лв. (40 на сто от размера на максималния осигурителен доход за същата календарна година – 3000 лв. за 2020 г.).

- Запазват се минималният дневен размер на обезщетението за безработица – 9,00 лв., и максималният дневен размер – 74,29 лв.

- **Запазват се периодът на изплащане на паричното обезщетение за бременност и раждане – 410 дни, и размерът на обезщетението за отглеждане на дете от една до двегодишна възраст – 380 лв.**

- И през 2020 г. продължава да действа въведената през 2017 г. възможност за майките (осиновителките), които имат право да ползват отпуск при бременност и раждане до навършване на едногодишна възраст на детето, но не го използват, да се върнат на работа и да получават обезщетение от ДОО в размер 50 на сто от полагащото им се обезщетение при бременност и раждане.

- Запазва се режимът на изплащане на паричните обезщетения за временна неработоспособност съгласно чл. 40, ал. 5 от КСО – първите три работни дни от временната неработоспособност се изплащат от осигурителя, а от 4-ия ден на настъпване на неработоспособността – от ДОО.

- Запазва се периодът, доходът за който се взема предвид при изчисляване размерите на краткосрочните обезщетения при временна неработоспособност – 18 календарни месеца, и при бременност и раждане и безработица – 24 месеца.

- **Запазва се размерът на еднократната помощ при смърт на осигурено лице – 540 лв.**

- **Определя се максимален размер на гарантираните вземания – 1525 лв.**

Разработването на проекта на Консолидирания бюджет на държавното обществено осигуряване (КБДОО) по приходите и разходите за 2020 г. се основава и на очакваното изпълнение на бюджета на ДОО за 2019 г.

Очакваният излишък по КБДОО за 2019 г. е в размер 153,9 млн. лв.

Общият размер на разходите и трансферите за 2020 г. е 12 455,7 млн. лв. и тази сума е по-голяма с 696,0 млн. лв. от 2019 г. С най-голям относителен дял са разходите за пенсии в размер на 10 577,7 млн. лв., което възлиза на 85,0 на сто от всички разходи в държавното обществено осигуряване. Относителният дял на разходите за пенсии от брутния вътрешен продукт е 8,3 на сто, като предвидените средства за пенсии са с 588,0 млн. лв. повече в сравнение с размера им в бюджета на ДОО за 2019 г.

Политики по отношение на размерите на пенсиите за 2020 г.:

- **Процентът за всяка година осигурителен стаж в пенсионната формула се запазва на достигнатото през 2019 г. ниво от 1,2 на сто.**

- **От 1 юли 2020 г. пенсиите, отпуснати до 31 декември 2019 г. включително, се увеличават с 6,7 на сто.**

- **От 1 юли 2020 г. минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст се увеличава от 219,43 на 234,13 лв. (увеличение с 6,7 на сто).**

■ От 1 юли 2020 г. социалната пенсия за старост се увеличава от 132,74 на 141,63 лв. (увеличение с 6,7 на сто).

■ Максималният размер на получаваните една или повече пенсии се запазва на достигнатото през 2019 г. ниво от 1200 лв.

Посочените по-горе параметри и политики в областта на пенсиите оказват влияние върху броя на пенсионерите и върху размерите на пенсиите, които определят разходите за пенсии за 2020 г. Средният брой на пенсионерите за 2020 г. се очаква да намалее до около 2 137,8 хиляди. По-ниският брой на пенсионерите се обуславя от промените в изискванията за придобиване право на пенсия според КСО.

Средният размер на пенсията на един пенсионер през 2020 г. се предвижда да достигне 412,28 лв., като номиналното нарастване е 8,0 на сто при очакван среден размер за 2019 г. - 381,74 лв. (ЗБДОО 2019 г. – 386,27 лв.) Очаква се положителен реален ръст на пенсиите от 5,8 на сто през 2020 г. при прогнозирана стойност на средногодишната хармонизирана инфлация за 2020 г. от 2,1 на сто.

Разпределението на разходите за основните групи краткосрочни обезщетения по КСО е следното:

■ обезщетения за временна неработоспособност поради общо заболяване, гледане на болен член от семейството и карантина и нетрудови злополуки – 632,8 млн. лв.; планирани са обезщетения за 18 234,1 хиляди дни при среднодневно обезщетение от 34,70 лв.;

■ обезщетения за трудова злополука и професионална болест – 12,7 млн. лв.; планирани са обезщетения за 287,6 хиляди дни за временна неработоспособност поради трудова злополука и професионална болест при среднодневно обезщетение от 44,34 лв.;

■ обезщетения за бременност и раждане – 442,3 млн. лв.; планирани са обезщетения за 13 898,8 хиляди дни за временна неработоспособност поради бременност и раждане при среднодневно обезщетение от 31,83 лв.;

■ обезщетения за отглеждане на дете до двегодишна възраст – 187,7 млн. лв.; планираните обезщетения за отглеждане на дете до двегодишна възраст са 10 367,4 хиляди дни при среднодневно обезщетение от 18,10 лв.

■ обезщетения за осиновяване на дете до 5-годишна възраст – 2,4 млн. лв.

■ парични обезщетения за безработица – 438,3 млн. лв.; планираните обезщетения са за 66 696 правоимащи лица средно за годината, със средномесечен размер на обезщетението от 547,62 лв.;

■ финансиране на дейността по профилактика и рехабилитация – 20,1 млн. лв.

Планираните разходи за дейност “Социално осигуряване” са 131,1 млн. лв. Относителният дял на разходите за дейността спрямо всички разходи на КБДОО за 2020 г. е 1,05 на сто.

Разходите за персонал са 75,6 млн. лв. и са разработени при средносписъчен брой на наетите лица по трудови (930) и служебни (2 537) правоотношения. Разходите за административна издръжка са 45,7 млн. лв. За 2020 г. проектът на средствата за капиталови разходи е 9,1 млн. лв. или са увеличени с 1,5 млн. лв. в сравнение с 2019 г.

Консолидираният бюджет на държавното обществено осигуряване за 2020 г. се очаква да приключи с нулево бюджетно салдо.

По проектобюджетите на отделните фондове за 2020 г. резултатите са следните:

- Фонд „Пенсии” – дефицит от 3 918,4 млн. лв.
- Фонд „Пенсии за лицата по чл. 69” – дефицит от 147,5 млн. лв.
- Фонд „Пенсии, несвързани с трудова дейност” – дефицит от 0,02 млн.лв
- Фонд „Трудова злополука и професионална болест” – остатък от 177,5 млн.лв.
- Фонд „Общо заболяване и майчинство” – дефицит от 49,9 млн.лв.
- Фонд „Безработица” – недостиг от 94,9 млн.лв.
- Бюджет на НОИ – остатък от 4 033,2 млн. лв.

Общият резултат по фондовете и по бюджета на НОИ се балансира на нула.

В Преходните и заключителните разпоредби на законопроекта се предлагат изменения и допълнения в част първа “Държавно обществено осигуряване” на Кодекса за социално осигуряване, свързани с изпълнение на бюджета на държавното обществено осигуряване, както и промени, свързани с прецизиране на разпоредби относно правата на осигурените лица и редакционни промени.

По законопроекта се проведе дискусия, в която народните представители и гостите, участващи в заседанието, изказаха своите становища.

Председателят на **Асоциацията на индустриалния капитал в България** – Васил Велев се изказа в неподкрепа на законопроекта, тъй като продължава администрирането на въпроси, които следва да се решават в хода на социалното партньорство, в диалог между работодатели и синдикати (минималната работна заплата, наличието на минимални осигурителни доходи); липсата на реформа в медицинската и трудова експертиза; запазването на ситуацията със заплащането на болничните. Той подчерта, че следва да се отбележат и достойнствата на бюджета на ДОО за 2020г., които се изразяват в това, че за първи път от повече от десет години субсидията от държавата е сведена до под

една трета; аргументирано и амбициозно са планирани приходите; запазен е минималния и максималния размер на обезщетенията за безработни, както и за втората година майчинство.

Председателят на Конфедерацията на независимите синдикати в България – Пламен Димитров изтъкна като политически изключително позитивен знак, че за поредна година се намалява дефицита в ДОО, който се финансира от бюджета като собствените приходи на системата надминават 65% от общите ѝ разходи. Според него приходите в бюджета на ДОО за 2020г. са подценени с около 200 млн. лв., имайки предвид ръста на доходите, борбата със сивата икономика, намаляване на индекса на сивата заетост. В тази връзка прави две предложения – за увеличаване на максималната пенсия в размер на 1350лв. и автоматичен подход при планирането на приходите и разходите на ДОО въз основа на швейцарското правило.

Васил Тодоров от Българската търговско промишлена палата изрази неподкрепа за законопроекта поради липсата на изравняване на разходите за осигуровки между работодателите и работниците и служителите, тъй като в момента съотношението е 60:40, както и липсата на въвеждане на лична осигурителна вноска за държавните служители.

Представителят на Съюза на пенсионерите в България Георги Русанов заяви, че не подкрепят бюджета, тъй като заложеното увеличение на пенсиите с 6,7 ще се компенсира с ръста на инфлация. Освен това искат пенсиите за пълен осигурителен стаж и възраст да бъдат преизчислени по пенсионния доход за 2015 г.

Народният представител Калин Поповски от ПГ „Обединени патриоти“ се изказа в подкрепа на законопроекта, тъй като е налице добра макрорамка, която расте спрямо предходната година, както и приличен процент на допълнително финансиране от държавния бюджет.

Народният представител Виолета Желева (ПГ „БСП за България“) заяви, че представителите на „БСП за България“ няма да подкрепят предложения законопроект, като изтъкна следните причини: Първо - в него липсва визия за ограничаване на негативните демографски тенденции, намаляване на бедността; Второ – не е достатъчно увеличаването на пенсиите с 6,7%; Трето – не са съгласни със замразяването на всички останали социални плащания. С предложения бюджет се продължава тенденцията за затвърждаване на най-ниските нива на бедност и на неравенство в Европейския съюз.

Народният представител д-р Хасан Адемов (ПГ на ДПС) изрази неподкрепа на законопроекта, тъй като с него остава нерешен един от системните проблеми на социалното осигуряване, а именно всички фондове на държавното осигуряване с изключение на един малък фонд

„Трудова злополука и професионално заболяване“ са с дефицит; не са видими резултатите от реформата, която стартира през 2016 г.; от една страна намалява зависимостта на бюджета на ДОО от държавния бюджет, като се увеличава делът на осигурителните вноски и неданъчните приходи, а от друга се увеличава с около 200 млн, лв. трансферът от държавния бюджет към бюджета на ДОО. Кое от двете неща е вярно е важният въпрос, който трябва да бъде уточнен.

След приключване на дискусиата се проведе гласуване, при което се получиха следните резултати: „За” – 13 народни представители, „Против” – 7 народни представители и без „Вздържали се”.

Въз основа на гореизложеното и резултатите от гласуването, Комисията по бюджет и финанси предлага на Народното събрание да приеме на първо гласуване **законопроект за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2020 г., № 902-01-55, внесен от Министерски съвет на 31.10. 2019 г.**

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА
ПО БЮДЖЕТ И ФИНАНСИ:

МЕНДА СТОЯНОВА/
с

21